

VI Lenin

Till bedömningen av den ryska revolutionen

Ingen i Ryssland kommer numera att ha en tanke på att göra revolution enligt Marx. Så, eller ungefär så, förkunnade nyligen en liberal, rentav nästan demokratisk, rentav nästan socialdemokratisk (mensjevnikisk) tidning, Stolitjnaja Potjta. Och man måste låta dem som kom med yttrandet vederfaras den rättvisan, att de har lyckats att rätt uppfatta innebörden i den stämning i dagens politik och den inställning till vår revolutions lärdomar, som obestriddligen är förhärskande inom de bredaste kretsar av intelligentsian, den halvbildade kälkborgerligheten och nog även inom många skikt av den helt obildade småbourgeoisin.

Yttrandet uttrycker hat inte bara mot marxismen överhuvudtaget med dess orubbliga övertygelse om proletarietets revolutionära uppgift, med dess helhjärtade beredskap att stödja varje revolutionär rörelse av de breda massorna, skärpa kampen och föra den till sitt slut. Nej, detta yttrande uttrycker dessutom hat mot de kampsätt, de aktionsmetoder, den taktik som i handling prövades helt nyligen i den ryska revolutionens praktik. Alla de segrar – eller rättare sagt halvsegrar, kvartssegrar – vår revolution vann, vanns helt och uteslutande tack vare proletarietets direkta revolutionära anstormning, ett proletariat som gick i spetsen för den arbetande befolkningens ickeproletära element. Alla nederlag berodde på att denna anstormning försvagades, de hängde samman med taktiken att hålla sig utanför den, räknaden som obefintlig eller ibland (bland kadeterna) rentav rikta in sig på att eliminera den.

Och nu, i en period då de kontrarevolutionära repressalierna härjar som värst, håller kälkborgerligheten fejt på att anpassa sig efter livets nya härskare, ställa in sig hos de nya kaliferna för en dag och avsvärja sig det som varit, söker glömma bort det och bedyrar för sig själv och andra, att ingen i Ryssland numera har en tanke på att göra revolution enligt Marx, att ingen funderar på någon ”proletarietets diktatur” och så vidare.

Även i andra borgerliga revolutioner har den gamla maktens fysiska seger över det upproriska folket alltid fört med sig beklämning och upplösning i breda kretsar av det ”bildade” samhället. Men bland de borgerliga partier, som i handling kämpat för frihet och spelat en någorlunda märkbar roll i de verkligt revolutionära händelserna, har det alltid kunnat märkas illusioner motsatta dem som idag råder inom den intellektuella kälkborgerligheten i Ryssland. Det har varit illusioner om en ofrånkomlig, omedelbar och fullständig seger för ”frihet, jämlikhet och broderskap”, illusioner om en allmänmänsklig, inte en borgerlig, republik som skulle upprätta frid på jorden och till människorna ett gott behag. Det har varit illusioner om att ingen klasstvedräkt råder inom det av monarkin och medeltidssystemet förtryckta folket, att det är omöjligt att med våldsmetoder besegra en ”idé”, att den förlegade feodalismen är den absoluta motsatsen till den nya fria, demokratiska, republikanska ordningen, om vars borgerliga natur man har varit helt omedveten eller ytterst grumligt medveten.

I kontrarevolutionära perioder har därför proletarietets representanter, som arbetat sig fram till den vetenskapliga socialismens ståndpunkt, haft att kämpa (såsom Marx och Engels år 1850) mot de borgerliga republikanernas illusioner, mot en idealistisk uppfattning om revolutionens traditioner och väsen, mot ytliga fraser, som inom en bestämd klass ersatt det konsekventa och seriösa arbetet. I vårt land är det tvärtom. Här finns inte de primitivt republikanska illusioner, som skulle kunna bromsa den angelägna uppgiften att fortsätta med det revolutionära arbetet under nya, förändrade betingelser. Här överdrivs inte betydelsen av republik, här görs inte denna för kampen mot feodalismen och monarkin nödvändiga paroll till en paroll för all befrielsekamp av alla arbetande och utsugna överhuvudtaget.

Socialistrevolutionärerna och med dem besläktade grupper, som närt idéer liknande dessa, har förblivit en liten skara, och den revolutionära stormens treårsperiod (1905-07) förde för dem

med sig – i stället för bred entusiasm för republik – ett nytt parti för den opportunistiska kälkborgerligheten, folksocialisterna, en ny förstärkning av antipolitiskt revoltmakeri och anarkism.

I det kälkborgerliga Tyskland gjorde sig den småborgerliga republikanska demokratins illusioner tydligt gällande redan dagen efter revolutionens första anstormning 1848. I det kälkborgerliga Ryssland var det den småborgerliga opportunistens illusioner som gjorde sig klart gällande dagen efter revolutionens anstormning 1905 och fortfarande gör sig gällande, en opportunist som hoppades kunna uppnå en kompromiss utan kamp, fruktade kampen och efter det första nederlaget fick bråttom att avsvärja sig sitt förflutna och smittade atmosfären i samhället med modlöshet, ängslighet och renegatanda.

Det är uppenbart att denna skillnad kommer sig av skillnaden i det sociala systemet och i de historiska omständigheterna vid de båda revolutionerna. Men det handlar inte om att den småborgerliga befolkningens massa i Ryssland stod i mindre skarp motsättning till det gamla systemet. Precis tvärtom. Våra bönder skapade redan under den ryska revolutionens första period en agrar rörelse som var ojämförligt mer kraftfull, bestämd och politiskt medveten än fallet var under de föregående borgerliga revolutionerna på 1800-talet. Saken är den att det skikt som i Europa utgjorde den revolutionära demokratins kärna – städernas skråhantverkare, stadsbourgeoisin och småbourgeoisin – i Ryssland inte kunde undgå att vända sig till den kontrarevolutionära liberalismen. Medvetenheten hos det socialistiska proletariatet, vilket går hand i hand med den internationella armé som kämpar för en socialistisk omvälvning i Europa, den extremt revolutionära stämningen bland bönderna, som genom feodalherrarnas sekellånga förtryck bragts till den mest desperata situation och till krav om konfiskering av godsägarjorden – det var dessa omständigheter som kastade den ryska liberalismen mycket fastare än den europeiska i kontrarevolutionens famn. På den ryska arbetarklassen vilar därför särskilt starkt uppgiften att bevara traditionerna av revolutionär kamp, som de intellektuella och småborgarna har bråttom att avsvärja sig, att utveckla och befästa dessa traditioner, inympa dem i de breda folkmassornas medvetande och föra dem vidare till nästa ofrånkomliga uppsving för den demokratiska rörelsen.

Arbetarna själva följer spontant just en sådan linje. De har alltför lidelsefullt upplevt den stora kampen i oktober och december. De har alltför tydligt sett att deras läge förändrats enbart på grund av denna direkt revolutionära kamp. Alla säger eller åtminstone känner de nu som den vävare som i ett brev till sitt fackföreningsorgan förklarade: fabriksägarna har tagit ifrån oss vad vi vunnit, förmännen hånar oss åter som förr, men vänta bara, det kommer ett nytt 1905!

Vänta bara, det kommer ett nytt 1905! Så ser arbetarna det. För dem gav detta kampens år ett exempel på vad som bör göras. För de intellektuella och för de småborgerliga renegaterna var det ett "förryckt år", ett exempel på vad som inte bör göras. För proletariatet måste bearbetningen och den kritiska assimileringen av revolutionens erfarenheter bestå i att lära sig tillämpa de dåvarande kampmetoderna mer framgångsrikt, så att just denna strejkkamp från oktober och denna väpnade kamp från december blir bredare, mer koncentrerad, mer medveten. För den kontrarevolutionära liberalismen, som håller de intellektuella renegaterna i ledband, måste assimileringen av revolutionens erfarenheter bestå i att för alltid göra sig kvitt den "vilda" masskampens "naiva" impulsivitet och ersätta den med "kultiverat, civiliserat" konstitutionellt arbete på den stolypinska "konstitutionalismens" grund.

Nu talar alla och envar om att assimilera och kritiskt pröva revolutionens erfarenheter. Om detta talar socialister och liberaler. Om detta talar opportunisterna och revolutionära socialdemokrater. Men inte alla förstår att alla de mångskiftande recepten på hur de revolutionära erfarenheterna skall assimileras pendlar just mellan de båda nämnda motsatserna. Inte alla ställer frågan klart: är det den revolutionära kampens erfarenheter vi

måste assimilera och hjälpa massorna att assimilera för att kampen skall bli mer konsekvent, ihärdig och beslutsam, eller är det ”erfarenheterna” av kadeternas förräderi mot revolutionen som skall assimileras och föras vidare till massorna?

Karl Kautsky har tagit itu med denna fråga i dess grundläggande teoretiska aspekt. I andra upplagan av sitt kända arbete ”Den sociala revolutionen”,¹ som har översatts till alla de viktigaste europeiska språken, har han gjort en rad tillägg och ändringar som gäller erfarenheterna av den ryska revolutionen. Förordet till andra upplagan är daterat i oktober 1906, och författaren hade alltså redan tillgång till material för att bedöma inte bara 1905 års ”Sturm und Drang”, utan också de viktigaste händelserna under vår revolutions ”kadetperiod”, tiden av allmän (nästan allmän) hänförelse över kadeternas valsegrar och den första duman.

Vilka frågor ur den ryska revolutionens erfarenheter ansåg då Kautsky vara tillräckligt stora och grundläggande eller åtminstone så viktiga att de ger nytt material åt en marxist som generellt studerar ”den sociala revolutionens former och vapen” (så lyder rubriken på avsnitt 7 i Kautskys arbete, dvs just det avsnitt som kompletterats med ledning av erfarenheterna från åren 1905-06)?

Författaren har tagit två frågor.

Den första är frågan om klassammansättningen hos de krafter, som är i stånd att vinna seger i den ryska revolutionen, göra den till en verkligt segerrik revolution.

Den andra är frågan om betydelsen av de i fråga om revolutionär energiinriktning och offensiv karaktär högsta masskampformer som den ryska revolutionen förde fram, nämligen decemberkampen, dvs det väpnade upproret.

Varje socialist (och i synnerhet marxist), som någorlunda uppmärksamt studerar den ryska revolutionens händelser, måste erkänna att detta verkligen är fundamentala, grundläggande frågor vid bedömningen av den ryska revolutionen liksom vid bedömningen av den taktiska linje, som den nuvarande situationen föreskriver för arbetarpartiet. Om vi inte helt och klart inser vilka klasser som på grund av de objektiva ekonomiska betingelserna är i stånd att göra den ryska borgerliga revolutionen segerrik, så blir våra ord om att vi eftersträvar att göra denna revolution segerrik bara tomma fraser, bara en demokratisk deklamation och vår taktik i den borgerliga revolutionen blir ofrånkomligen principiös och vacklande.

Att enbart ange vilka klasser, som är i stånd att agera för ett segerrikt slutförande av revolutionen, är å andra sidan inte nog för att det revolutionära partiets taktik under de mest stormiga tiderna i den nationsomfattande kris landet upplever skall kunna definieras konkret. Vad som just skiljer revolutionära perioder från perioder av sk fredlig utveckling, från perioder då de ekonomiska förhållandena inte framkallar djupa kriser, inte ger upphov till mäktiga massrörelser, är att kampens former under de förstnämnda perioderna ofrånkomligen är mycket mer varierande och att massornas direkta revolutionära kamp är dominerande i förhållande till ledarpersoners propagandistiska och agitatoriska verksamhet i parlamentet, pressen o d. Om vi vid bedömningen av revolutionära perioder inskränker oss till att definiera de olika klassernas aktionslinje utan att analysera formerna för deras kamp, så blir vår diskussion därför ofullständig, odialektisk i vetenskaplig mening och kommer ur praktiskt politisk synvinkel att urarta till dödfött resonerande (något som kamrat Plechanov till nio tiondelar nöjer sig med i sina skrivelser om socialdemokratins taktik i den ryska revolutionen).

För att kunna bedöma revolutionen på ett verkligt marxistiskt sätt, ur den dialektiska materialismens synvinkel, måste vi bedöma den såsom en kamp som förs av levande samhällsliga krafter, vilka har försatts i vissa objektiva betingelser, handlar på ett visst sätt

¹ Finns på marxistarkivet: [Den sociala revolutionen](#) – Red

och med större eller mindre framgång använder vissa kampformer. Det är på grundval av en sådan analys och givetvis endast på denna grundval som det för en marxist är helt på sin plats, ja nödvändigt att också bedöma kampens tekniska sida, dess tekniska frågor. Att erkänna en bestämd kampform men inte erkänna att man måste lära sig dess teknik är detsamma som om vi ansåg det nödvändigt att delta i vissa val utan att bry oss om den lag, som föreskriver hur dessa val tekniskt skall genomföras.

Låt oss nu gå över till Kautskys svar på de båda ovannämnda frågorna, vilka som bekant framkallade mycket långa och heta dispyter bland de ryska socialdemokraterna under hela revolutionsperioden från våren 1905, då den bolsjevikkiska 3:e RSDAP-kongressen i London och den samtidigt mensjevikkonferensen i Genève i precisa resolutioner fastslog de principiella grunderna för sin taktik, och fram till det enade RSDAP:s kongress i London våren 1907.

På den första frågan ger Kautsky följande svar. I Västeuropa, säger han, utgör proletariatet den stora massan av befolkningen. Seger för demokratin i dagens Europa innebär därför politiskt herravälde för proletariatet. ”Detta kan man inte vänta sig i Ryssland, där bondebefolkningen är den övervägande. Naturligtvis är det inte heller i Ryssland uteslutet att socialdemokratin segrar inom en nära [på tyska absehbar, dvs överskådlig, som kan överblickas] framtid, men denna seger skulle endast kunna vara ett verk av ett förbund [Koalition] mellan proletariatet och bönderna.” Och Kautsky uttalar rentav uppfattningen att en sådan seger ofelbart skulle ge en kraftig stimulans åt en proletär revolution i Västeuropa.

Vi ser således att begreppet borgerlig revolution inte räcker för att definiera vilka krafter som kan segra i en sådan revolution. Borgerliga revolutioner, där handelsbourgeoisin eller handels- och industriebourgeoisin spelar rollen som viktigaste drivkraft, är möjliga och har förekommit. Sådana revolutioners seger har varit möjlig som en seger för vederbörande skikt av bourgeoisin över dess motståndare (t ex den privilegierade adeln eller den oinskränkta monarkin). I Ryssland ligger saken annorlunda till. En seger för den borgerliga revolutionen såsom en bourgeoisins seger är omöjlig i vårt land. Detta förefaller paradoxalt men är ett faktum. Bondebefolkningens övervikt, det förhållandet att den hålls fruktansvärt undertryckt genom det (halv)feodala storgodsägandet, styrkan och medvetenheten hos proletariatet som redan är organiserat i ett socialistiskt parti – alla dessa omständigheter förlänar vår borgerliga revolution en speciell karaktär. Detta särdrag undanröjer inte revolutionens borgerliga karaktär (såsom Martov och Plechanov gjort gällande i sina mer än misslyckade anmärkningar om Kautskys ståndpunkt). Detta särdrag betingar endast att vår bourgeoisin har kontrarevolutionär karaktär och att proletariatets och böndernas diktatur är nödvändig för seger i en sådan revolution. Ty en ”proletariatets och böndernas koalition”, som hemför segern i en borgerlig revolution, är inget annat än proletariatets och böndernas revolutionärt demokratiska diktatur.

Denna tes är utgångspunkten för de taktiska meningsskiljaktigheterna inom socialdemokratin under revolutionen. Endast om man tar den med i beräkningen kan man förstå alla dispyter i enskilda frågor (stöd åt kadeterna överhuvudtaget, ett vänsterblock och dess karaktär osv) och alla konflikter i enskilda fall. Endast denna grundläggande taktiska meningsskiljaktighet och ingalunda ”aktionsmakeri” eller ”bojkottism”, såsom okunniga personer ibland tror, är upprinnelsen till åsiktsbrytningen mellan bolsjeviker och mensjeviker under den första perioden av revolutionen (1905-07) .

Och man kan inte nog påyrka behovet av att högst uppmärksamt undersöka denna källa till meningsskiljaktigheterna och ur den nämnda synvinkeln analysera erfarenheterna från de båda dumorna och från böndernas direkta kamp. Om vi inte gör detta arbete nu, så kommer vi inte att vara i stånd att ta ett enda steg på det taktiska området vid rörelsens nästa uppsving utan att väcka gamla dispyter till liv eller ge upphov till fraktionskonflikter och söndring inom

partiet. Socialdemokratins inställning till liberalismen och till böndernas borgerliga demokrati måste fastslås på basis av den ryska revolutionens erfarenheter. Annars kommer vi inte att ha någon principiell, konsekvent proletär taktik. I förbigående vill vi påpeka att ett ”förbund mellan proletariatet och bönderna” under inga omständigheter får uppfattas som en sammanmältning av olika klasser eller av proletariatets och böndernas partier. Inte bara en sammanmältning utan också varje långvarig överenskommelse skulle vara förödande för arbetarklassens socialistiska parti och försvaga den revolutionärt demokratiska kampen. Att bönderna oundvikligen vacklar mellan den liberala bourgeoisin och proletariatet beror på deras ställning som klass, och vår revolution har gett en mängd exempel på detta inom de mest skilda områden av kampen (bojkotten av den vitteska duman; valen; trudovikerna i 1:a och 2:a duman osv). Endast genom att bedriva en absolut självständig politik som revolutionens förtrupp kommer proletariatet att förmå avskilja bondeklassen från liberalerna, frigöra den från deras inflytande, dra den med sig under kampens gång och på så sätt förverkliga ett ”förbund” de facto, ett förbund när och såtillvida bönderna kämpar revolutionärt. Det är inte genom kurtis med trudovikerna, utan genom skoningslös kritik av deras svagheter och vacklan och genom propaganda för idén om ett republikanskt och revolutionärt bondeparti som ett förbund mellan proletariatet och bönderna kan förverkligas för att vinna seger över gemensamma fiender och inte för att leka med block och överenskommelser.

Den ryska borgerliga revolutionens speciella karaktär, som vi nämnt, skiljer den från den nya tidens andra borgerliga revolutioner men gör den också besläktad med gamla tiders stora borgerliga revolutioner, där bönderna spelade en framträdande revolutionär roll. I detta sammanhang är det i högsta grad värt att beakta vad Friedrich Engels skrev i sin märkligt djuplodande och idérika artikel ”Om historisk materialism” (det engelska förordet till ”Socialismens utveckling från utopi till vetenskap”, som Engels själv översatte till tyska i Die Neue Zeit, årgång XI, 1892-93, b 1) . ”Det är ganska märkligt”, säger Engels, ”i alla de tre stora borgerliga revolutionerna [reformationen och bondekriget i Tyskland på 1500-talet, den engelska revolutionen på 1600-talet, den franska revolutionen på 1700-talet] levererade bönderna hären till slaget, och bönderna är just den klass, som efter vunnen seger säkrast ruineras genom denna segers ekonomiska följder. Hundra år efter Cromwell var Englands yeomanry [bondestånd] så gott som försvunnet. Men i varje fall var det blott genom inblandningen från dessa yeomanrys sida och från städernas plebejiska element, som striden utkämpades ända till dess yttersta avgörande och Karl I kom på schavotten. För att borgerskapet blott skulle skörda om också bara de frukter av segern, som vid den tidpunkten var mogna, var det nödvändigt, att revolutionen fördes långt ut över målet – alldeles som 1793 i Frankrike och 1848 i Tyskland. Detta tycks faktiskt vara en av de borgerliga samhällets utvecklingslagar.”² På ett annat ställe i samma artikel påpekar Engels, att den franska revolutionen var ”den första, som verkligen utkämpades ända till förintande av den ena av de kämpande parterna, aristokratin, och till fullständig seger för den andra, bourgeoisin”.³

Engels’ båda historiska iakttagelser eller allmänna slutsatser bekräftades på ett anmärkningsvärt sätt av den ryska revolutionens gång. Det bekräftades att endast ett ingripande av bönderna och proletariatet, ”städernas plebejiska element”, på allvar förmår föra den borgerliga revolutionen framåt (i Tyskland på 1500-talet, England på 1600-talet och Frankrike på 1700-talet kan bönderna ställas i förgrunden, medan det i Ryssland på 1900-talet är absolut nödvändigt att vända på förhållandet, ty utan proletariatets initiativförmåga och ledning är bönderna ingenting). Det bekräftades också att revolutionen måste föras betydligt längre än till dess omedelbara, närmast liggande och redan fullmogna borgerliga målsättningar för att

² Friedrich Engels, *Socialismens utveckling från utopi till vetenskap*, Arbetarkulturs förlag, Stockholm 1943, s 88f – Red

³ Ibid, s 92 – Red

dessa målsättningar verkligen skall uppnås, för att de minimala borgerliga framstegen oåterkalleligen skall befästas. Man kan därför sluta sig till hur föraktfullt Engels skulle ställa sig till de kalkborgerliga recepten om att i förväg pressa in revolutionen enbart i direkt borgerliga, snävt borgerliga ramar för att "bourgeoisin inte skall dra sig undan", såsom de kaukasiska mensjeviker sade i sin resolution 1905, eller för att det skall finnas en "garanti mot restauration", såsom Plechanov sade i Stockholm!

I förordet till andra upplagan av sin broschyr analyserar Kautsky den andra frågan, den om bedömningen av decemberupproret 1905. "Jag kan nu inte längre", skriver han, "med samma bestämdhet som 1902 hävda att väpnade uppror och barrikadstrider inte kommer att spela någon avgörande roll i kommande revolutioner. Mot detta talar alltför tydligt erfarenheterna av gatukampen i Moskva, där en handfull människor i en vecka höll stånd mot en hel armé i barrikadkamp och nästan skulle ha segrat, om inte den revolutionära rörelsens misslyckande i andra städer hade gjort det möjligt att tillföra armén sådana förstärkningar att slutligen en oerhörd övermakt var koncentrerad mot insurgenterna. Denna relativa framgång för barrikadkampen var naturligtvis möjlig endast emedan stadens befolkning energiskt stödde revolutionärerna och trupperna var helt demoraliserade. Men vem kan med bestämdhet påstå att något liknande är omöjligt i Västeuropa?"

Nästan ett år efter upproret, då strävan att direkt hålla modet uppe på de kämpande inte längre kunde vara bestämmande, erkänner alltså en så försiktig undersökare som Kautsky bestämt Moskvaupproret som en "relativ framgång" för barrikadkampen och anser det nödvändigt att korrigera sin allmänna slutsats att gatustridernas roll i kommande revolutioner inte kan bli stor.

Decemberkampen 1905 bevisade, att ett väpnat uppror kan segra under nuvarande militärtekniska och militärorganisatoriska förhållanden. Decemberkampen gav som resultat att hela den internationella arbetarrörelsen hädanefter måste räkna med sannolikheten av liknande stridsformer under de närmast förestående proletära revolutionerna. Det är sådana slutsatser som verkligen emanerar ur vår revolutions erfarenheter, det är sådana lärdomar som de bredaste massor måste tillgodogöra sig. Hur långt ligger inte dessa slutsatser och dessa lärdomar från den linje i diskussionen, som Plechanov angav med sitt herostratiskt ryktbara yttrande om decemberupproret: "Man borde inte ha gripit till vapen"! Vilken uppsjö av renegatkommentarer har inte en sådan bedömning framkallat! Hur oändligt många smutsiga liberala händer har inte gripit tag i det för att föra in det kalkborgerliga kompromissandets moraliska fördärv och anda i arbetarmassorna!

Det finns inte ett uns av historisk sanning i Plechanovs bedömning. Medan Marx, som ett halvår före kommunen sade att ett uppror skulle vara vanvett, ändå var i stånd att bedöma detta "vanvett" som proletariats största massrörelse under 1800-talet, så måste de ryska socialdemokraterna med tusenfalt större rätt nu inge massorna övertygelsen att decemberkampen var den allra nödvändigaste, legitimaste och största proletära rörelsen efter kommunen. Rysslands arbetarklass kommer att fostras till just dessa åsikter, vad somliga intellektuella inom socialdemokratin än må säga och hur de än må klaga.

Här är det kanske nödvändigt med en anmärkning med tanke på att denna artikel skrivs för de polska kamraterna. Jag kan tyvärr inte polska och känner de polska förhållandena endast i andra hand. Och det är lätt att mot mig komma med invändningen att hela partiet just i Polen har knäckt nacken på sig självt genom vanmäktig partisanverksamhet, terror och fyrverkeri-liknande utbrott, och detta just i namn av rebelliska traditioner och gemensam kamp av proletariats och bönderna (PSP:s s k Prawica). Det är mycket möjligt att de polska förhållandena just ur denna synvinkel verkligen radikalt skiljer sig från det övriga Rysslands. Det kan inte jag bedöma. Jag måste dock påpeka att vi ingenstans utom i Polen sett en så

meningslös avvikelse från den revolutionära taktiken, en avvikelse som framkallar berättigat motstånd och kamp. Och osökt infinner sig här tanken, att det ju var just i Polen som det inte förekom någon så massomfattande väpnad kamp i december 1905! Och är det inte därför som anarkismens perversa och meningslösa taktik att ”göra” revolution har vunnit insteg just i Polen och endast i Polen, och beror inte det på att förhållandena där inte har gjort det möjligt att ens för en kort tid utveckla en massomfattande väpnad kamp? Är inte traditionerna av just sådan kamp, alltså det väpnade decemberupprorets traditioner, ibland det enda allvarliga medlet att övervinna anarkistiska tendenser inom arbetarpartiet, övervinna dem inte med hjälp av schablonartad, filiströs, kälkborgerlig moral, utan genom att vända sig från gagnslöst, meningslöst, sporadiskt våld till massornas målinriktade våld, som har samband med en bred rörelse och en skärpning av den direkt proletära kampen?

Frågan om hur vår revolution skall bedömas har ingalunda bara teoretisk, utan också högst direkt, aktuellt praktisk betydelse. Hela vårt propaganda-, agitations- och organisationsarbete hänger för närvarande ouplösligt samman med den process, vari arbetarklassens och den halvproletära befolkningens breda massor tillgodogör sig lärdomarna av de tre stora åren. Vi kan f n inte inskränka oss till att blott och bart deklarerat (i samma anda som i resolutionerna från PSP-Lewicas 10:e kongress) att tillgängliga data inte gör det möjligt att nu fastställa huruvida vi nu framför oss har en väg, som leder till en revolutionär explosion, eller om vägen består av långvariga, långsamma, små steg. Detta kan naturligtvis ingen statistik i världen nu fastställa. Naturligtvis måste vi bedriva vårt arbete så, att det helt genomsyras av allmän socialistisk anda och innehåll, vilka svåra prövningar framtiden än må bereda oss. Men detta är inte allt. Att göra halt vid detta skulle betyda att vi inte förmår ge det proletära partiet någon som helst faktisk ledning. Vi måste rakt på sak ställa och med bestämdhet avgöra frågan om i vilken riktning vi nu skall bedriva arbetet på att tillgodogöra oss de tre revolutionsårens erfarenheter. Vi måste nu öppet och till allas kännedom, till anvisning för dem som vacklar och tappar modet, till skam för dem som blir renegater och avfaller från socialismen, förklara att arbetarpartiet betraktar massornas direkta revolutionära kamp, oktober- och decemberkampen 1905 som de största proletära rörelserna efter kommunen, att endast en utveckling av sådana kampformer utgör en borgen för kommande framgångar för revolutionen, att dessa mönsterexempel på kamp för oss måste tjäna som en fyrbåk i fostran av nya kämpande generationer.

Om vi bedriver vårt dagliga arbete i den riktningen och håller i minnet att det endast var många år av seriös och konsekvent förberedande verksamhet från partiets sida som tillförsäkrade det ett fullständigt inflytande på proletariatet år 1905, så kommer vi att kunna uppnå att arbetarklassen – hur händelserna än utvecklar sig och i vilken takt självhärskardömet än må upplösas – oavslutligt stärks och växer ut till en medveten revolutionär socialdemokratisk kraft.

Tryckt i april 1908 i tidskriften *Przegląd Socjaldemokratyczny* nr 2

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 17, s 37-51